

Zintegrowane Zarządzanie Zasobami Wodnymi w Polsce – oczekiwania a rzeczywistość

Tomasz Walczykiewicz, Monika Bryła, Katarzyna Kraj-Zakład
Hydrologii i Inżynierii Zasobów Wodnych, Centrum Badań i
Rozwoju w IMGW-PIB

28/06/2023, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

METEO
IMGW-PIB
meteo.imgw.pl

- W przyszłym roku: 30 lat Międzynarodowego Związku Organizacji Zlewniowych/ International Network of Basin Organisations

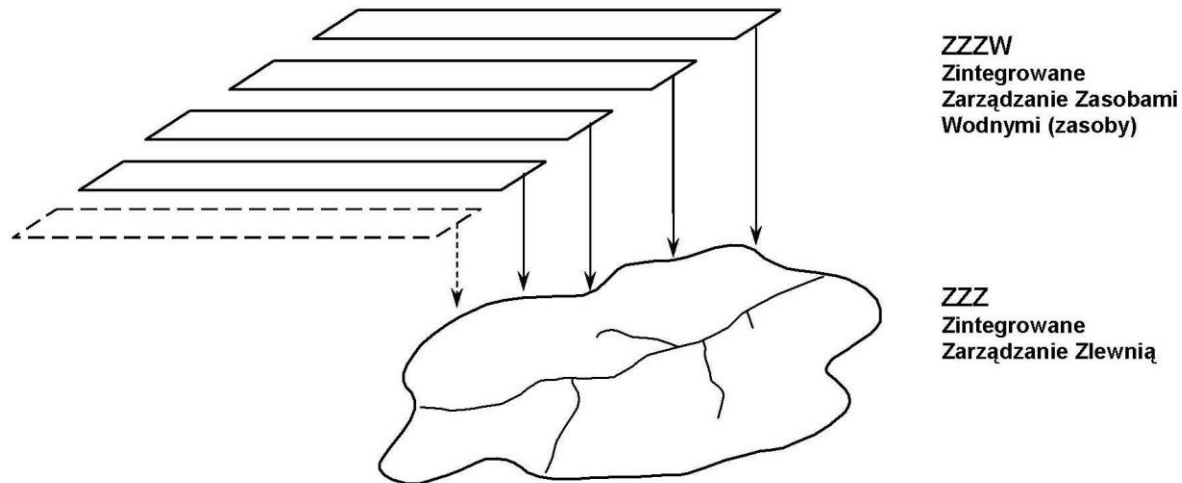

- Przeszło 30 letnia historia RZGW w Polsce

Państwowe
Gospodarstwo Wodne
Wody Polskie

- **Special Issue Water International: Water management in Basins of rivers, lakes and aquifers: the challenges ahead after 30 years of innovation**
- Polski Raport dotyczący wskaźnika SDG 6.5.1 „Stopień wdrożenia zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi” wrzesień 2022:
<http://iwrmdataportal.unepdhi.org/country-reports>

Zintegrowane Zarządzanie Zasobami Wodnymi (ZZZW/IWRM) to szerokie pojęcie, które odnosi się do integracji wielu czynników i działań wpływających na gospodarkę wodną w aspekcie diagnostycznym, planistycznym, technicznym, społecznym, kulturowym, informacyjnym i edukacyjnym.

Efektom wdrożenia ZZZW jest w konsekwencji **zintegrowane zarządzanie zlewnią (ZZZ - Integrated River Basin Management IRBM -Hooper; 2005)**. ZZZ należy traktować jako aplikację zasad ZZZW na poziomie zlewni hydrograficznej.

W Polsce, począwszy od początku lat 90. XX wieku, transformacja ustrojowa, gospodarcza i społeczna objęła również gospodarkę wodną, a członkostwo w Unii Europejskiej zobowiązało do wdrażania dyrektyw środowiskowych, w tym Ramowej Dyrektywy Wodnej opartej na zasadach IWRM.

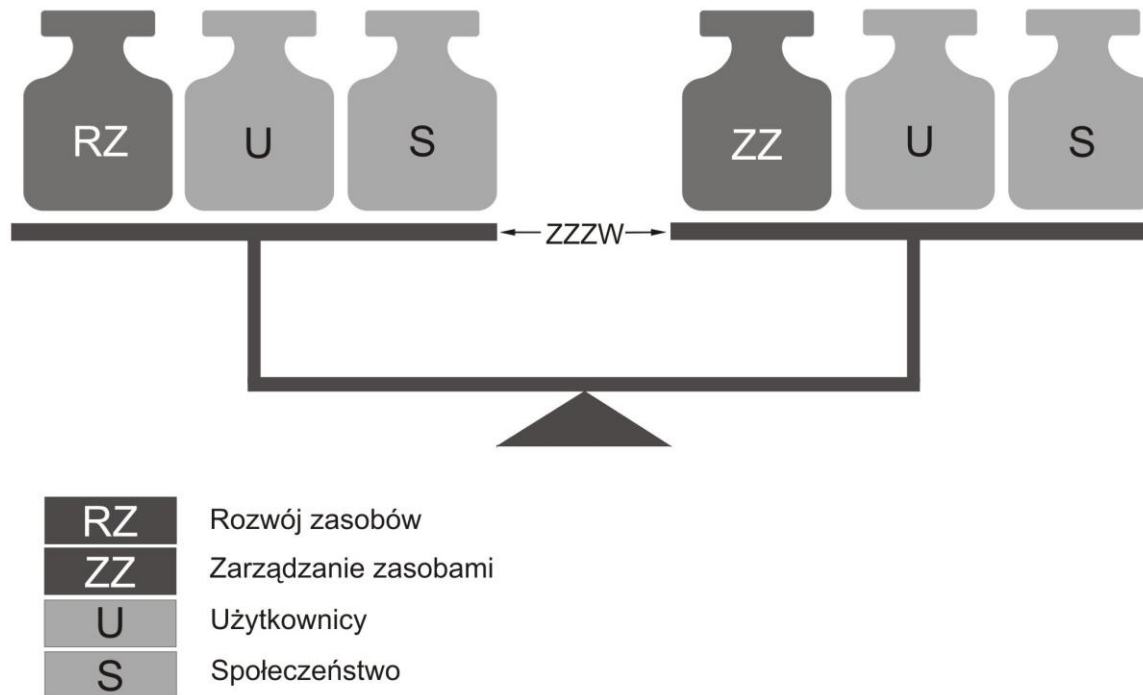
Przyjęte podczas konferencji w Dublinie (1992) cztery podstawowe zasady w zarządzaniu zakładają, że:

- Woda jest ograniczonym i wrażliwym zasobem, istotnym dla utrzymania życia, rozwoju i środowiska;
- Rozwój zasobów wodnych i zarządzanie nimi powinien bazować na współudziale użytkowników, planistów i zarządzających wszystkich szczebli;
- Kobiety odgrywają kluczową rolę w zapewnieniu, zarządzaniu i zabezpieczeniu dostępu do wody;
- Woda posiada wartość we wszystkich konkurujących rodzajach użytkowania.

W 1992 roku podczas Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro przyjęto Agendę 21, która w Rozdziale 18 podkreśla, że zarządzanie gospodarką wodną włączając ląd i elementy od wód zależne winno być realizowane na poziomie dorzecza lub zlewni, uwzględniając cztery podstawowe zasady:

- Promocję dynamicznego, iteracyjnego i wielosektorowego podejścia do zarządzania zasobami wodnymi włączając identyfikację i ochronę potencjalnych zasobów wodnych służących zaopatrzeniu, przy integracji rozważań technologicznych, społeczno-ekonomicznych, środowiskowych i zdrowia ludzkiego;
- Wdrożenie planowania dla zrównoważonego, racjonalnego wykorzystania, ochrony, zabezpieczenia i zarządzania zasobami wodnymi, bazującego na potrzebach i priorytetach społeczności w ramach narodowych polityk rozwoju gospodarczego;
- Projektowanie, wdrażanie i ocenę projektów i programów, które są zarówno efektywne ekonomicznie jak i społecznie akceptowalne w ramach jasno zdefiniowanych strategii bazujących na pełnym udziale społeczeństwa, włączając kobiety, młodzież, społeczności autochtoniczne i lokalne w procesie zarządzania zasobami wodnymi i przy podejmowaniu decyzji;
- Identyfikację, wzmocnienie oraz rozwój w zależności od potrzeb, w szczególności w krajach rozwijających się właściwych prawnych, instytucjonalnych i finansowych mechanizmów dla zapewnienia, że polityka wodna i jej wdrażanie stymulują zrównoważony postęp społeczny i rozwój ekonomiczny.

Definicja IWRM przyjęta przez Globalne Partnerstwo na rzecz Wody (GWP) brzmi :

„**Zintegrowane zarządzanie zasobami wodnymi** opiera się na sprawiedliwym i efektywnym zarządzaniu oraz zrównoważonym korzystaniu z wody i uznaje, że woda jest integralną częścią ekosystemu, zasobem naturalnym i dobrem społecznym i gospodarczym, którego ilość i jakość determinuje charakter jego użytkowania”.

Zasady te, w kontekście wody podkreślają równość w zakresie potrzeb wodnych, równość społeczną i równość płci, jej konkurencyjny charakter jako dobra ekonomicznego oraz konieczność zapewnienia partycypacyjnego i zrównoważonego modelu zarządzania jej zasobami.

Zasady te mają szeroki charakter, a ich implementacja wymaga jednak **praktycznych rozwiązań formalno-prawnych dostosowanych do realiów geograficznych, społecznych i gospodarczych. W innym przypadku IWRM pozostanie tylko paradygmatem, a nie konkretnym rozwiązaniem dla gospodarki wodnej.**

Asit K. Biswas (2008) Integrated Water Resources Management: Is It Working?, International Journal of Water Resources Development, 24:1, 5-22, DOI: [10.1080/07900620701871718](https://doi.org/10.1080/07900620701871718)

W badaniach wykorzystano jako materiały wyjściowe kolejne edycje Prawa wodnego od 1974 do 2017 roku, oraz główne akty wykonawcze, związane z powoływaniem struktur odpowiedzialnych za zarządzanie zasobami wodnymi.

Zmiany skonfrontowano z przykładami dobrych praktyk, zawartymi w wydawnictwie **GWP INBO „Podręcznik zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi w dorzeczach”**.

W badaniach wykorzystano również polski Raport na temat wskaźnika **SDG 6.5.1 „Stopień wdrożenia zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi”** oraz **wyniki badania ankietowego dotyczącego gospodarowania wodami przeprowadzonego w ramach prac badawczych IMGW-PIB w zlewni Białki**.

Wskaźnik 6.5.1 przedstawia stopień wdrożenia IWRM w skali od 0 do 100. Jest obliczany na podstawie wyników z około 30 pytań dotyczących różnych aspektów IWRM. Z uwagi na charakter badań do raportu wybraną sekcję 2 - Instytucje i partycypacja.

W kwestionariuszu ankietowym posługiwano się terminem „gospodarowanie wodami” nawiązującym do IWRM.

Pytanie pierwsze: Czy zmiany organizacyjne zarządzania gospodarką wodną wspierają proces IWRM w Polsce?

Pytanie drugie: Czy zmiany w prawie wodnym wspierają uspołecznienie i partycypacyjny charakter procesu podejmowania decyzji?

W zakresie zmian w prawie wodnym zdefiniowano cztery punkty zwrotne

Fot. Tomasz Walczykiewicz

Pierwszy punkt zwrotny - rok 1991

<p style="text-align: center;">Dział I PRZEPISY OGÓLNE</p> <p style="text-align: center;">Rozdział 1 Zasady ogólne.</p> <p>Art. 1. Wody stanowią własność Państwa, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.</p> <p>Art. 2. Powierzchniowe wody stojące oraz wody w studniach i rowach stanowią własność właścicieli gruntów, na których się znajdują.</p> <p>Art. 3. Ryby i inne organizmy żyjące w wodzie stanowią jej pożytki.</p> <p>Art. 4. Grunty pokryte państwowymi wodami płynącymi stanowią własność Państwa w granicach określonych listami brzegów.</p>	<p style="text-align: center;">230</p> <p style="text-align: center;">USTAWA</p> <p style="text-align: center;">z dnia 24 października 1974 r.</p> <p style="text-align: center;">Prawo wodne.</p> <p>Art. 5. Dla zaspokojenia potrzeb ludności i gospodarki narodowej Państwo prowadzi planową gospodarkę wodną, co znajduje wyraz w perspektywicznych, wieloletnich i rocznych planach społeczno-gospodarczego rozwoju kraju.</p> <p>Art. 6. 1. Wody, z wyjątkiem morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego, są wodami śródlądowymi.</p> <p>2. Wody śródlądowe dzielą się na powierzchniowe i podziemne.</p> <p>3. Wody powierzchniowe dzielą się na:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) płynące w rzekach, potokach górskich, kanałach i innych ciekach o przepływach stałych lub okresowych oraz w źródłach, z których cieki biorą początek, 2) stojące, znajdujące się w jeziorach i innych zbiornikach.
--	---

Zmiany w zarządzaniu zasobami wodnymi rozpoczęły się w Polsce w 1991 roku w oparciu o akt wykonawczy do ustawy z Prawo wodne jeszcze 1974 roku i powołanie regionalnych zarządów gospodarki wodnej. W założeniu rozważano wówczas docelowe rozwiązanie systemowe gospodarowania zasobami wodnymi przy uwzględnieniu wszystkich poziomów funkcjonalnych – od zarządzających do pojedynczego interesariusza i od przedsięwzięć w skali makro po przedsięwzięcia w skali mikro. System gospodarowania zasobami wodnymi miał być tak zbudowany, aby stymulować udział społeczeństwa w procesie planowania i podejmowania decyzji; to wymagało współpracy w mniejszej skali – w zlewni. A otoczeniem dla systemu miało być wyposażenie RZGW w narzędzia finansowe dla gospodarki wodnej w postaci opłat za korzystanie z wód (pobór wód i odprowadzenie ścieków) poprzez przejęcie ich od istniejących funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, i redystrybucji opłat w formie dotacji i pożyczek finansowych, jak również edukacja i wiarygodna informacja. W tym czasie zakładano reformę gospodarki wodnej na wzór francuski. Podpisano wówczas umowę z rządem Francji. Poszczególne RZGW podpisały umowy o współpracy z francuskimi agencjami wodnymi.

Drugi punkt zwrotny – rok 1999

Przedłużające się oczekiwanie na rozstrzygnięcia dotyczące nowego prawa wodnego, uwarunkowania polityczne i brak przekonania decydentów w zakresie konieczności wprowadzenia zmian doprowadziły w 1999 roku do pierwszej istotnej zmiany organizacyjnej polegającej włączeniu ODGW do RZGW. Połączono tym samym kompetencje planistyczne z kompetencjami związanymi z utrzymaniem majątku Skarbu Państwa i prowadzenia działań w zakresie inwestycji hydrotechnicznych.

Trzeci punkt zwrotny – rok 2001

W 2001 roku przyjęto długo oczekiwaną nową ustawę prawo wodne. Przyjęte prawo wodne zaimplementowało podstawowe definicje wynikające z Ramowej Dyrektywy Wodnej, utworzyło dodatkowo urząd prezesa krajowego zarządu gospodarki wodnej jako centralnego organu administracji rządowej, usankcjonowało istnienie rad regionów wodnych składających się z 30 członków zgłoszonych przez między innymi przez organy samorządu terytorialnego, organizacje gospodarcze, rolnicze, rybackie oraz społeczne związane z gospodarką wodną, a także przez zakłady korzystające z wód. Ustanowiono również funkcjonowanie Krajowej Rady Gospodarki Wodnej o analogicznej reprezentacji jak rady regionów. Krajowa rada i rady regionów miały być w myśl ustawy organami doradczymi odpowiednio prezesa i dyrektorów regionalnych zarządów. Ustawa nie wprowadziła jednak zmian w funduszach ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Ustawa z 2001 roku była wielokrotnie modyfikowana w związku z koniecznością jej dostosowywania do dyrektyw unijnych w tym dyrektywy powodziowej.

Czwarty punkt zwrotny - rok 2017

Zmiany, które wprowadziła nowa ustawa Prawo wodne w 2017 roku **są najbardziej rewolucyjne od 30 lat**. Funkcjonujące z nowymi od 1999 zadaniami RZGW przejęte działające w granicach województw zarządy melioracji utrzymujące rolnicze obiekty melioracyjne i obwałowania rzek.

W ten sposób powstał holding wodny pobierający również opłaty z pobór wód i wybrane usługi wodne - Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, obejmujący 392 jednostki organizacyjne z:

- jednostką centralną czyli Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej,
- 11 regionalnymi zarządami gospodarki wodnej,
- zarządami zlewni,
- nadzorami wodnymi.

A Handbook for Integrated Water Resources Management in Basins

CONTENTS

CONTENTS

Foreword	6
Acknowledgements	7
Acronyms	7
Part A About this handbook: Why we need a practical guide and how to use it	9
1 Introduction	9
1.1 Key concepts	9
1.2 Problems and challenges facing water managers	10
1.3 Addressing the challenges	12
2 How to use this handbook	17
2.1 Integrated water resources management in basins	18
2.2 Basin management as an iterative process	18
2.3 Entry levels for integrated water resources management in basins	19
Part B Key issues in integrating water resources management in basins	25
3 Establishing basin management systems	25
3.1 Political will and basin management systems	25
3.2 Law and policy	29
3.3 Water management framework	30
3.4 International agreements	31
4 Roles and types of basin organisations	33
4.1 Roles of basin organisations	33
4.2 Types of basin organisations	39
4.3 Complementary roles of water management bodies in basins	45
5 Finance	47
5.1 Uses of finance	47
5.2 Sources of revenues	49
5.3 Financing transboundary basins	55
6 Involving stakeholders	57
6.1 Identifying stakeholders	57
6.2 Getting stakeholder participation	59
6.3 Stakeholder advisory groups	62
7 Strategic long-term planning	65
7.1 Identifying issues	67
7.2 Setting priorities	68
7.3 Models and decision-support tools	68
7.4 Identifying management options	70
7.5 Assessing risks	72
8 Basin action plans	75
8.1 Developing basin action plans	75
8.2 Implementing basin action plans	81
9 Basin information systems and monitoring	83
9.1 Organising collaborative basin information systems	84
9.2 Technical aspects and practical implementation	88
9.3 Monitoring and evaluation	92
10 Communication	97
10.1 Raising awareness	98
10.2 Education	99
10.3 Communication tools	100
10.4 Feedback and learning	101
Websites, references and further reading	103

Box 4.A. Assigning responsibilities for managing water, regulating water and providing water services

Regulating (government ministry or other government authority):

- develops and implements pricing regulations;
- develops water quality standards and guidelines;
- develops legislation for standards and policies;
- authorises and controls withdrawals and discharges, and works modifying river flows and ecosystems;
- audits the performance of the water sector for compliance with standards.

Managing (natural resources manager or basin management agency):

- undertakes strategic water assessments;
- develops policies and strategies to comply with regional or national objectives and standards;
- develops and oversees strategic water research;
- plans development of water resources;
- allocates water;
- finances basin action plans;
- manages surface water and groundwater quantity and quality;
- co-ordinates inter-agency and community actions;
- develops programmes to build capacity in the water sector;
- promotes public participation and awareness.

Operating services (public, private or public–private utility):

- builds and operates water supply, sewerage, waste water treatment plants, drainage and irrigation systems;
- maintains infrastructure;
- provides technical advice and assistance;
- charges for services;
- operates under some form of legal agreement usually with the regulator for operating rights and the resource manager for utilisation of the water resource.

Basin organisations function according to their specific mandate, usually determined at a high level by central government to align with government goals and policies. The mandate very much depends on the reasons the basin initiative was started and reflects the critical issues in the basin (Example 4.1). It is very important to clearly define the boundaries of the mandate (by law for formal organisations), the reporting lines and to spell out who sets the 'rules' for making decisions and participation.

KEY POINTS

- Ensure key stakeholders are represented in basin management.
- Distinguish between information, consultation, participation and empowerment.
- Carefully consider the balance between informing all and involving a few.
- Ensure administrative processes do not jeopardise real participation.
- Ensure participation is transparent.
- Boost ownership of basin action plans by establishing and maintaining community participation.
- Ensure financing for involving stakeholders is adequate.
- Ensure communication between those managing local action plans, heads of government water agencies and heads of basin organisations.
- Develop the capacity of disenfranchised groups so they can participate in planning and implementation at appropriate levels.

Basin management requires a clear understanding of stakeholders: who is involved in making decisions on water and land resources management in a basin and who will be affected by those decisions. Once this is understood, ways of getting the right mix of stakeholders involved at appropriate levels of basin management can be organised.

Konfrontacja analizowanego rozwiązania organizacyjnego z jedną z rekomendacji w podręczniku GWP INBO [„Podręcznik zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi w dorzeczach ”] w rozdziale 4 , która określa, że zakres odpowiedzialność za gospodarkę wodną, planowanie, utrzymanie infrastruktury, spraw regulacyjnych związanych z zaopatrzeniem w wodę i świadczeniem usług wodnych, powinna być przydzielona różnym agencjom prowadzi do wniosku, że obecne rozwiązanie nie wspiera procesu zgodnie z wymaganiami podręcznika IWRM.

Proces decyzyjny związany z realizacją lub zaniechaniem działań nie odbywa się w ramach niezbędnego dialogu pomiędzy instytucjami o odrębnych prawach, zadaniach i kompetencjach tak, jak zakładano w 1991 roku z chwilą powołania RZGW, ale wewnątrz jednej instytucji.

Likwidacja rad regionów wodnych praktycznie eliminuje interesariuszy z dialogu na poziomie zlewni/regionu wodnego co zaleca rozdział 6 podręcznika. Należy też podkreślić, że partycypacja społeczna pozwala na tworzenie przemyślanych rozwiązań otwartych, które uwzględniają zmianę wiedzy o systemie wodnym w przyszłości.

Zadania (zamieszczone w Agendzie na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030) CZYSTA WODA i WARUNKI SANITARNE:

- 6.1** Do 2030 roku zapewnić powszechny i sprawiedliwy dostęp do bezpiecznej wody pitnej po przystępnej cenie.
- 6.2** Do 2030 roku zapewnić dostęp do odpowiednich i godziwych warunków sanitarnych i higienicznych dla wszystkich oraz wyeliminować praktyki defekacji na świeżym powietrzu, przy czym należy zwrócić szczególną uwagę na potrzeby kobiet, dziewcząt i osób żyjących we wrażliwych sytuacjach.
- 6.3** Do 2030 roku poprawić jakość wody poprzez redukcję zanieczyszczeń, likwidowanie wysypisk śmieci, ograniczenie stosowania szkodliwych substancji chemicznych i innych szkodliwych materiałów. Zmniejszyć o połowę ilość nieoczyszczonych ścieków oraz znacząco podnieść poziom recyklingu i bezpiecznego ponownego użytkowania materiałów w skali globalnej.
- 6.4** Do 2030 roku znacząco podnieść efektywność wykorzystywania wody we wszystkich sektorach oraz zapewnić zrównoważony pobór wody oraz dostawy wody pitnej, by rozwiązać problem niedostatku wody i znacząco zmniejszyć liczbę ludzi cierpiących z tego powodu.
- 6.5** Do 2030 roku wdrożyć zintegrowane zarządzanie zasobami wodnymi na wszystkich poziomach, w tym poprzez współpracę transgraniczną.
- 6.6** Do 2020 roku zapewnić ochronę i odnowić ekosystemy zależne od wody, w tym tereny górskie, lasy, tereny podmokłe, rzeki, jeziora i wody podziemne.
- 6.A** Do 2030 roku rozszerzyć międzynarodową współpracę i wesprzeć budowę potencjału krajów rozwijających się, który umożliwi podejmowanie działań i opracowanie programów związanych z wodą i warunkami sanitarnymi, m.in. w takich dziedzinach jak: gromadzenie wody, odsalanie, efektywna gospodarka wodna, oczyszczanie ścieków, recykling i technologie ponownego wykorzystania wody.
- 6.B** Wspierać i wzmocnić udział lokalnych społeczności w poprawie gospodarowania zasobami wodnymi i infrastruktury sanitarnej.

Polski Raport dotyczący wskaźnika SDG 6.5.1 „Stopień wdrożenia zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi” wrzesień 2022:

<http://iwrmdataportal.unepdhi.org/country-reports>

Poland

Download full dataset (.xlsx)

Country Name

Poland

Region

Northern America and Europe

2020

2017

Download multiple reports

Full submission

[Full submission 2020](#)

Visual summary

[English](#) [Arabic](#) [Chinese](#) [French](#)

[Portuguese](#) [Spanish](#) [Russian](#)

Other reports

[Country IWRM factsheet](#)

[Stakeholder workshop report](#)

[National IWRM action plan](#)

Degree of implementation (0-100) (dimension averages and 6.5.1 scores)

● Very high (91 to 100) ● High (71 to 90) ● Medium-high (51 to 70) ● Medium-low (31 to 50) ● Low (11 to 30) ● Very low (0 to 10) ● No data
● Not applicable

ANALIZA-RAPORT SDG 6.5.1

IWRM Data Portal

Tracking SDG 6.5.1

[Download full dataset \(.xlsx\)](#)

Country Name

 Tuvalu

 Türkiye

 Uganda

 Ukraine

 United Arab Emirates

Region

Oceania excluding Australia and New Zealand

Northern Africa and Western Asia

Sub-Saharan Africa

Northern America and Europe

Northern Africa and Western Asia

Country name		4. Financing										2020 reporting summary					SDG 6.5.1 Status of implementation 2020	2017 baseline resubmission for 2020 reporting	2017 reporting summary				SDG 6.5.1 Status implementation 2
AM	AN	AO	AP	AQ	AR	AS	AT	AU	AV	AW	AX	AY	AZ	BA	BR	BC			BD	BE			
WWSR budget	WFR budget	Revenues	TRD	WWSR budget	Av.	S4	S1	S2	S3	S4	6.5.1 score			S1	S2	S3	S4	6.5.1 score					
10	0	0	0	0	2	23	13	31	2	12	Low	Yes	23	12	9	2	12	Low					
6	40	40	20	40	33	49	58	47	33	47	Medium-low		40	65	51	16	43	Medium-low					
7	60	60	40	60	60	49	51	57	60	54	Medium-high		40	42	51	60	48	Medium-low					
8	80	20	n/a	40	0	n/a	35	23	41	43	35	36	23	41	43	35	36	Medium-low					
9	40	40	20	80	40	43	69	67	64	43	61	Medium-high	45	38	38	28	37	Medium-low					
10	40	20	20	20	n/a	0	20	28	47	45	20	35	32	33	40	15	30	Low					
11	Argentina	60	40	60	60	50	n/a	54	61	46	47	54	52	39	48	34	32	38	Medium-low				
13	Australia	90	90	90	80	n/a	90	88	85	89	91	88	88	83	88	88	83	86	High				
14	Austria	60	100	60	n/a	100	100	84	92	95	93	84	91	100	95	100	70	91	Very high				
15	Azerbaijan	70	50	50	40	40	48	66	61	54	48	57	Medium-high	55	59	72	78	66	Medium-high				
16	Bahamas	20	30	n/a	30	n/a	n/a	27	37	30	40	27	34	34	31	36	33	33	Medium-low				
17	Bahrain	50	50	n/a	20	n/a	40	28	48	41	40	39	Medium-low	Yes	28	48	43	40	40	Medium-low			
18	Bangladesh	80	70	50	40	30	30	50	59	60	61	52	58	50	49	50	45	50	Medium-low				
19	Barbados	50	10	n/a	10	n/a	23	38	60	63	23	46	Medium-low	30	48	59	30	42	Medium-low				
20	Belarus	40	40	40	40	50	40	42	50	56	66	47	54	36	35	58	24	38	Medium-low				
21	Belgium	50	50	50	70	100	60	63	83	95	88	63	82	83	94	78	55	78	High				
22	Belize	20	20	0	0	0	7	20	25	33	7	21	Low	28	26	18	8	20	Low				
23	Benin	60	40	40	20	100	50	52	69	78	71	52	68	70	71	62	48	63	Medium-high				
24	Bhutan	60	40	40	20	0	32	36	27	38	32	33	Medium-low	Yes	36	24	38	32	32	Medium-low			
25	Bolivia	60	60	40	10	40	60	45	60	51	51	45	52	60	49	44	44	40	Medium-low				
26	Bosnia and Herzegovina	0	80	0	100	80	43	60	53	56	43	53	Medium-high	66	62	62	53	61	Medium-high				

What is the SDG 6.5.1 Support Programme?

The SDG 6 IWRM Support Programme (or, in short, the Support Programme) assists governments in designing and implementing country-led responses to SDG indicator 6.5.1, the degree of implementation of IWRM. The objective of the Support Programme is to help countries accelerate progress towards the achievement of water-related SDGs and other development goals, in line with their national priorities.

Under the guidance of the [UN Environment Programme \(UNEP\)](#) and coordinated by [Global Water Partnership \(GWP\)](#) in collaboration with [UNEP-DHI Centre](#) and [Cap-Net](#), the Support Programme brings together a unique blend of partners in each country, representing governments, civil society, academia and the private sector.

For more information and details visit <https://www.gwp.org/en/sdg6support/about/about-support-programme/>

Part 1 – Introduction

This is the official survey instrument for country reporting on Sustainable Development Goal (SDG) indicator 6.5.1: “Degree of integrated water resources management implementation (0 – 100)”. The indicator measures progress towards target 6.5: “By 2030, implement integrated water resources management at all levels, including through transboundary cooperation as appropriate”. The target supports the equitable and efficient use of water resources, which is essential for social and economic development, as well as environmental sustainability. The actions to achieve target 6.5 directly underpin the other water-related targets within SDG-6: “Ensure availability and sustainable management of water and sanitation for all”. Further guidance on completing this survey instrument is provided in the SDG indicator 6.5.1 [monitoring guide](#). Both this survey instrument and the monitoring guide are available from UN Environment in six UN languages (Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish), and Portuguese through the Help Desk by emailing iwrmsdg651@un.org.

About the indicator:

Indicator 6.5.1 represents the degree of integrated water resources management (IWRM) implementation, on a scale of 0 – 100. It is calculated based on scores from approximately 30 questions covering different aspects of IWRM.

About the survey instrument

The primary purpose of the survey instrument is global monitoring and reporting on indicator 6.5.1. It has been designed to also be useful as a simple diagnostic tool for countries to identify strengths and weaknesses of different aspects of IWRM implementation. It measures implementation in incremental steps, which allows countries to identify barriers and enablers to furthering IWRM. The completed survey instrument can be used as an input to planning and working towards target 6.5.

The survey contains four sections, each covering a key dimension of IWRM (see definition in Annex A: Glossary):

- 1. Enabling environment:** Policies, laws and plans to support IWRM implementation.
- 2. Institutions and participation:** The range and roles of political, social, economic and administrative institutions and other stakeholder groups that help to support implementation.
- 3. Management instruments:** The tools and activities that enable decision-makers and users to make rational and informed choices between alternative actions.
- 4. Financing:** Budgeting and financing made available and used for water resources development and management (apart from drinking water supply and sanitation) from various sources.

Each section has two sub-sections covering the “National” and “Other” levels, to address the target 6.5 wording “... at all levels.” “Other” levels include sub-national, basin, local and transboundary (see Annex A - Glossary). Questions relate to these levels depending on their relevance to the particular aspect of IWRM. For most “other level” questions, the score should reflect the situation in most of the basins/aquifers/jurisdictions, unless specified otherwise. For the transboundary level questions, the score should reflect the situation in most of the ‘most important’ transboundary basins / aquifers, which should be listed in the table in Annex B. Filling out that table: increases the transparency of the transboundary questions; makes the information more useful for dialogue with neighbouring countries; and enhances coordination with [SDG indicator 6.5.2](#) on arrangements for transboundary cooperation. It is recognised that water resources management in federal countries may be

Autorzy Raportu **subiektywnie** wysoko ocenili stan przygotowania władzy na poziomie państwowym do sterowania procesem wdrożenia IWRM przyznając aż 80 punktów (punkt 2.1.a. Raportu str. 7). Jako argument w uzasadnieniu stanu podano, że jest to możliwe dzięki centralizacji zarządzania gospodarką wodną.

Równie wysoko oceniono mechanizmy koordynacyjne dla procesu IWRM pomiędzy różnymi sektorami podając w uzasadnieniu, że centralizacja ułatwia mechanizmy koordynacyjne (punkt 2.1.b. Raportu str. 8). Tak rozumiana koordynacja wynika z konieczności przeprowadzania uzgodnień międzyresortowych podstawowych dokumentów planistycznych wynikających z dyrektyw unijnych. Co ciekawe aż 80 punktów przyznano za udział społeczeństwa w polityce wodnej dotyczącej zasobów wodnych, planowania i zarządzania na poziomie państwowym. W wyjaśnieniu podano, że wszystkie dokumenty planistyczne wynikające z polityki wodnej podlegają konsultacjom społecznym (punkt 2.1.c. Raportu str. 9).

Analogicznie wysoko oceniono udział sektora prywatnego w rozwoju zasobów wodnych również w uzasadnieniu podając konsultacje społeczne jako receptę na realizację tego wymagania (punkt 2.1.d. Raportu str. 9).

Nieco niżej bo na 70 punktów oceniono rozwój zdolności w zakresie IWRM (punkt 2.1.e. Raportu str. 10). Według podanego uzasadnienia zapewnić to ma publikowanie podsumowań podstawowych dokumentów planistycznych w niespecjalistycznej wersji językowej oraz prowadzenie promocyjnych i edukacyjnych aktywności i współpraca z jednostkami naukowo-badawczymi w tym zakresie.

Kolejne pytanie dotyczyło potwierdzenia, że również na innych poziomach jak poziom zlewni czy regionu wodnego istnieją odpowiednie zdolności do prowadzenie procesu IWRM (punkt 2.2 a. Raportu str. 10) Autorzy Raportu przyznali w tym obszarze 80 punktów a w uzasadnieniu potwierdzono te zdolności nie podając jednak w szczegółach na czym one polegają.

Maksymalną liczbę 100 punktów przyznano za udział społeczeństwa w planowaniu i zarządzaniu zasobami wodnymi (punkt 2.2.b. Raportu str. 11) podając jedynie w uzasadnieniu, że na lokalnym poziomie odbywają się konsultacje dokumentów planistycznych.

Wysoką ocenę (80 punktów) za zapewnienie rozwiązań dla udziału grup wrażliwych w planowaniu i zarządzaniu zasobami wodnymi (punkt 2.2.c. Raportu str. 11) oraz aspektów płci (punkt 2.2.d. Raportu str. 12) uzasadniono zapisami w polskiej Konstytucji zapewniającą obywatelom równość praw i przywołując jej odpowiednie artykuły.

Ramy organizacyjne dla współpracy na wodach granicznych oceniono na 90 punktów (punkt 2.2.e. Raportu str. 13) uzasadniając to istnieniem komisji międzynarodowych i grup roboczych.

Najniżej w całym Raporcie bo na 60 punktów oceniono zdolności pozostałej administracji do prowadzenia procesu IWRM (punkt. 2.2.f. Raportu str. 13) nie podając w uzasadnieniu szczegółów dotyczącego przedstawionego stanu.

SDG indicator 6.5.1 reporting results

Countries

Regions

Choose a region type:

Geographic Economic

Select a region

[Regional analysis reports](#)

[Download all country dataset \(.xlsx\)](#)

2020

2017 (baseline)

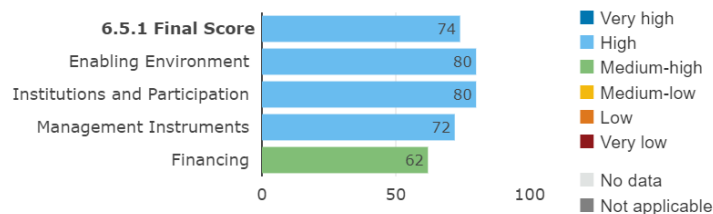
✓ SDG Indicator 6.5.1 Score

Enabling Environment: section average

Section 1.1 Average (Enabling Environment

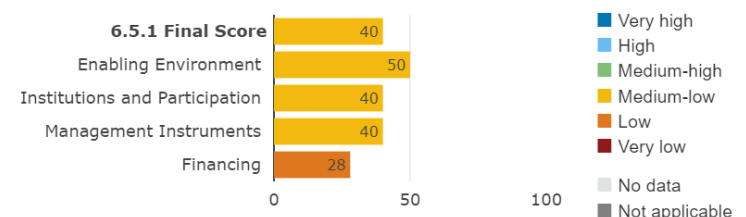
Poland

SDG 6.5.1 2020 reporting results

Poland

SDG 6.5.1 2017 reporting results

Status of implementation

- Very high (91 to 100)
- High (71 to 90)
- Medium-high (51 to 70)
- Medium-low (31 to 50)
- Low (11 to 30)
- Very low (0 to 10)
- No data
- Not applicable

BADANIA ANKIETOWE-ZLEWNIA BIAŁKI

Celem badań jest określenie skali problemów gospodarowania wodami w zlewni rzeki Białki, w szczególności w kontekście relacji człowiek-środowisko.

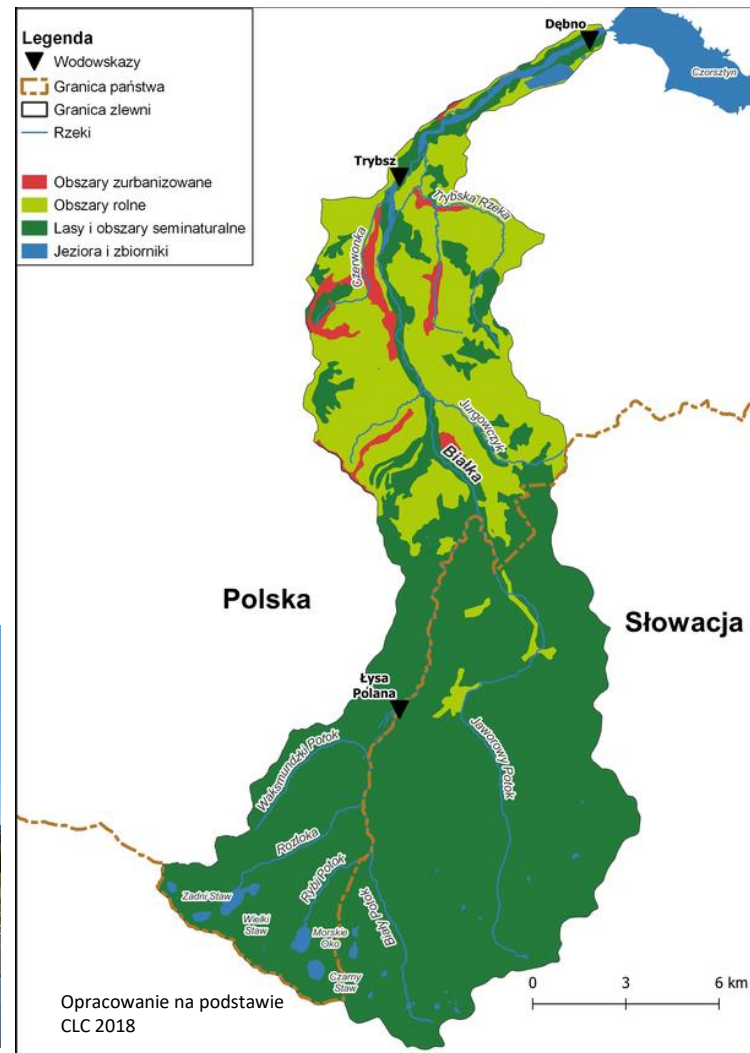
Obszar badań:

- Zlewnia rzeki Białki (Polska południowa, Podhale)
- Region wodny Górnej Zachodniej Wisły
- Powierzchnia zlewni: 225,3 km², z czego 123,3km² położone na terenie Polski

Metody badań:

Badanie ankietowe przeprowadzone w dniach 15.06-16-07. 2021

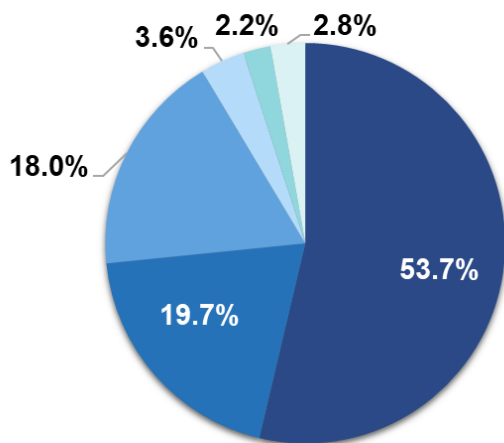
- 371 respondentów
- 22 pytania

Główne problemy w kontekście gospodarowania wodami:

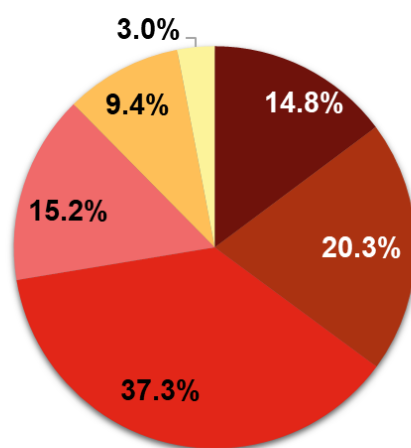
- Zagrożenie powodziowe
- Zła jakość wód w rzekach i potokach
- Zagrożenie deficytem wody

Skala zagrożenia powodziowego w zlewni Białki według mieszkańców

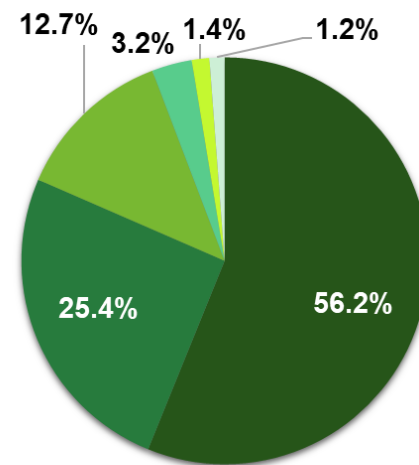
■ Bardzo duży problem ■ Duży problem

Skala zagrożenia deficytem wody w zlewni Białki według mieszkańców

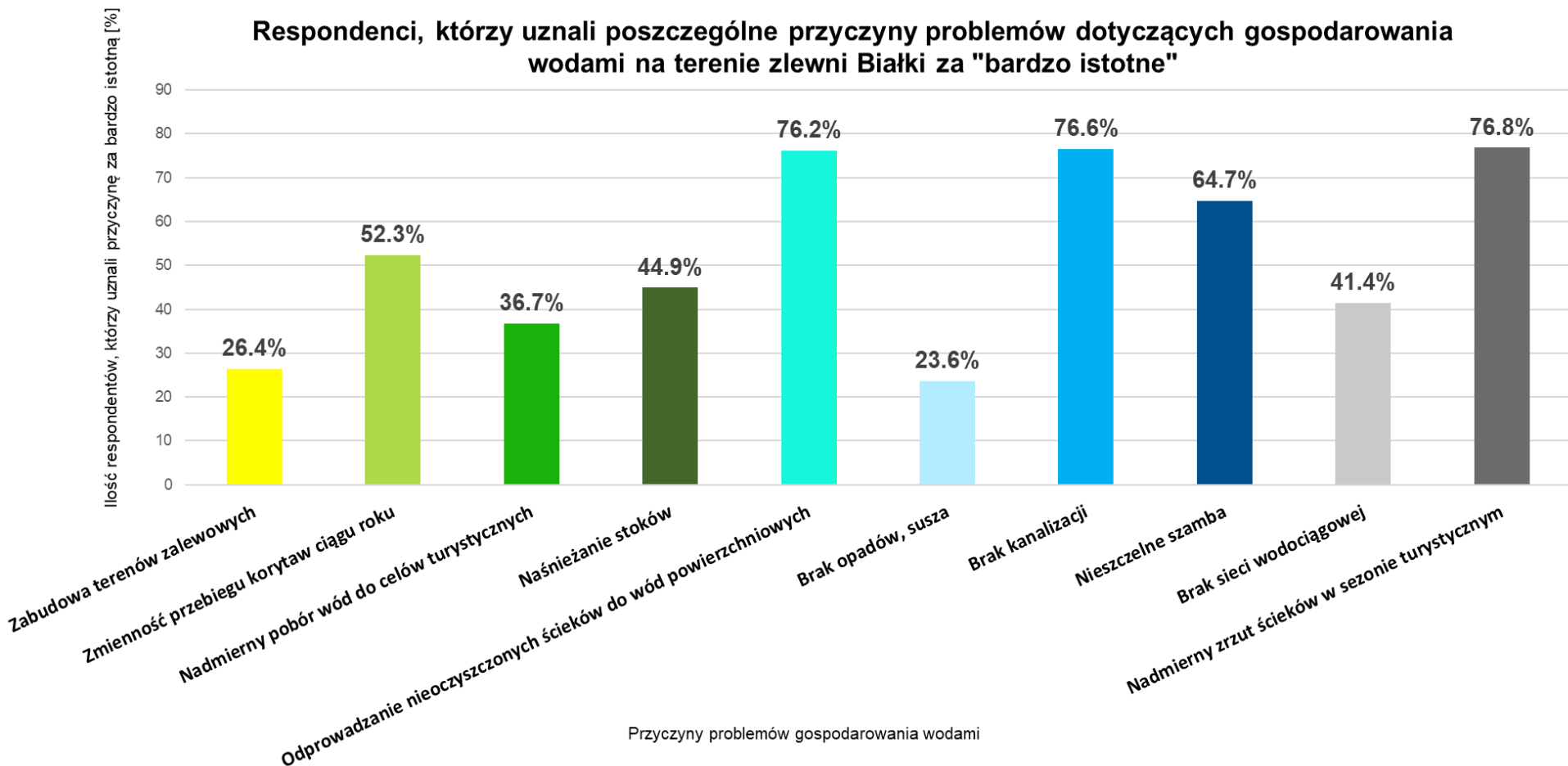
■ Bardzo duży problem ■ Duży problem

Skala zagrożenia jakości wody w zlewni Białki według mieszkańców

■ Bardzo duży problem ■ Duży problem

Respondenci, którzy uznali poszczególne przyczyny problemów dotyczących gospodarowania wodami na terenie zlewni Białki za "bardzo istotne"

„Cieszę się, że podjęto temat. Mieszkańcy gminy lekceważą tematy środowiskowe, a budowanie kolejnych wielkich pensjonatów powinno zostać ograniczone, gdyż lokalny ekosystem tego nie wytrzymuje.”

„Zwykle nikt nie liczy się ze zdaniem mieszkańców. Nikt nas nie pyta o zdanie co byłoby dla nas dobre. Wprowadzane rozwiązania utrudniają nam życie lub uniemożliwiają pracę zarobkową. A równocześnie dbałość o rzekę Białkę, która powinna być naszym zasobem jest na poziomie zerowym.”

„Należy po każdym wysokim poziomie rzeki, czy powodzi regulować koryto i sprawdzać wzmocnienia brzegów, usuwać naniesione drzewa i pnie drzew oraz naniesione przez wodę kamienie w głównym korycie. „

„ANKIETA POWINNA ZBIERAĆ ODCZUCIA MIESZKAŃCÓW ODNOŚNIE ZAKAZU REGULACJI RZEKI - WSZYSCY MIESZKAŃCY SĄ ZA MOŻLIWOŚCIĄ PREWENCYJNEGO REGULOWANIA KORYTA BO ISTNIEJE OGROMNE ZAGROŻENIE POWODZIOWE , TRZEBA ZMIANY PRZEPISÓW, DZIAŁAŃ PREWENCYJNYCH A NIE USUWANIA SZKÓD...”

„Z perspektywy mieszkańca, największe zagrożenie dla rzeki Białki ma brak kanalizacji w miejscowościach, które odprowadzają ścieki bezpośrednio do jej koryta. Formy ochrony przyrody na tym terenie są wystarczające . Z uwagi na obszar chroniony, zakazane jest wydobywanie kruszywa z dna rzeki . Brak naturalnej regulacji dna rzeki w przypadku dużych opadów i okresów wezbrań, stanowi zagrożenie dla obszarów przyległych, zarówno dla budynków jak i terenów rolnych.”

„Tą rzekę naprawdę trzeba ratować”

„Rzekę Białkę należy kontrolować .Bezpieczeństwo ludzkie musi być na pierwszym miejscu. Ten kto tu nie mieszka nie zna potęgi tej rzeki w czasie powodzi.”

„Rzeka Białka powinna być uregulowana i powinna być rzeką bystra w której mają być ryby głębokie płosa do kąpieli. Ma być rzeką nadającą się do spływów kajakowych przez całe lato, a nie jakimś rozlewiskiem które zagraża ujęciu wody pitnej dla Krempach i Nowej Białej.”

„Dbanie o jakość i ilość wody to jedna sprawa, druga to dbanie o mieszkańców wsi zagrożonych podtopieniami wynikającymi w płytkiego koryta rzeki. Należy zadbać o regulację i pogłębienie koryta rzeki, koszty związane z wydobywaniem surowca i jego sprzedażą, przy tych pracach przeznaczyć na aparaturę pomiarową i poprawę jakości wody. Oczywiście chodzi mi o kontrolowane wydobywanie materiału (w zlewni i korycie znajduje się materiał najwyższej klasy).”

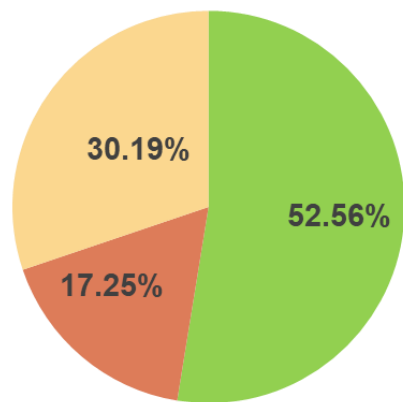
„Musi być zrobiona regulacja, a nie że nas zalewa nonstop...”

„Białkę trzeba pogłębić i uregulować jak to robiono w latach 1970, 1980.”

„Ankieta przygotowana jest z naciskiem na ochronę przyrody i jakość wody a nie działań zmierzających do zabezpieczenia mieszkańców przed zagrożeniem powodziowym - a można przy odrobinie chęci mieć jedno i drugie ale potrzeba do tego merytorycznych rozmów i szukania rozwiązania dla każdej ze stron a nie szumu medialnego, że coś działamy, piszemy, sondujemy, spotykamy się i pstrykamy foty, żeby było, że działamy a w rzeczywistości tkwimy w tym co jest - dotyczy to obu stron. „

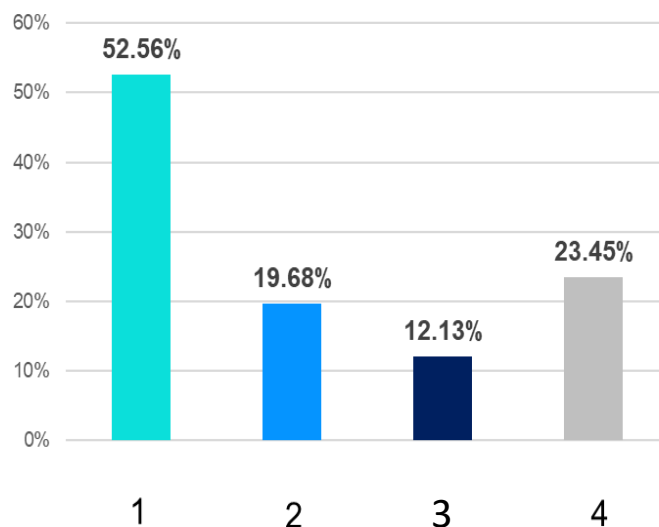
„Regulacja: Natura 2000 - problem ekologiczny, który chroni "organizmy" bardziej niż ludzi i ich dobytek. Natomiast i tak każdy powiększony stan wody te "organizmy" zabiera ze sobą. Uregulowanie koryta a jednocześnie uregulowanie problemu z puszczanymi ściekami do Białki polepszy a nie pogorszy sytuację ekologiczną!”

Zainteresowanie mieszkańców współpracą w gospodarowaniu wodami w zlewni Białki

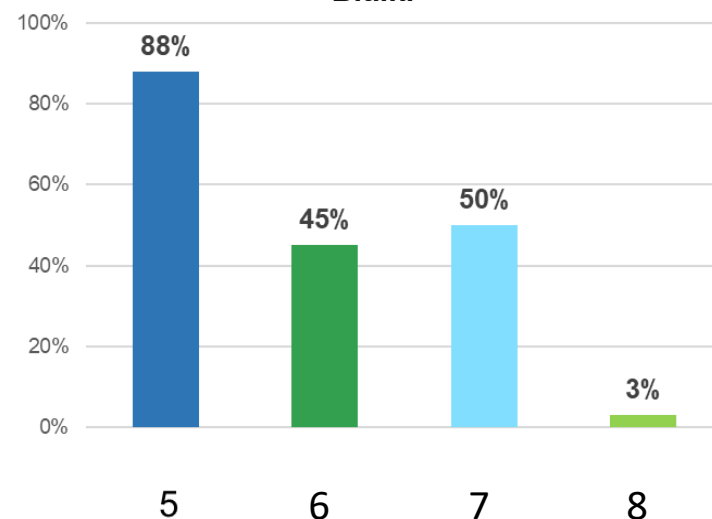

- Zainteresowani
- Niezainteresowani
- "Nie mam zdania"

Określenie na czym powinna się opierać współpraca w gospodarowaniu wodami w zlewni Białki

Grupy interesariuszy, które powinny uczestniczyć w procesie gospodarowania wodami w zlewni Białki

- 1 - Udział w identyfikacji miejsc stanowiących zagrożenie dla jakości wody
- 2 - Współorganizacja szkoleń i warsztatów o tematyce związanej z gospodarowaniem wodami
- 3 - Pomoc w przygotowaniu materiałów szkoleniowych i promocyjnych
- 4 - Udział w wykonywaniu pomiarów z użyciem dostarczonego sprzętu
- 5 - Przedstawiciele mieszkańców
- 6 - Przedsiębiorcy prowadzący działalność w zlewni rzeki Białki
- 7 - Przedstawiciele organizacji i stowarzyszeń związanych z ochroną przyrody
- 8 - Nie mam zdania

- W obecnym systemie w Polsce, rozstrzygnięcia dotyczące często konkurujących a czasem wykluczających się aktywności jak na przykład inwestycje z zakresu żeglugi śródlądowej i ochrona ekosystemów wodnych zapadają w ramach jednej struktury organizacyjnej
- Wyniki wskazują na konieczność istotnych zmian w sposobie myślenia i praktyce działania w zarządzaniu zasobami wodnymi jeżeli IWRM ma osiągnąć zadawalający poziom wdrożenia w Polsce. Koncentracja nie oznacza integracji
- Obecna struktura organizacyjna oraz zgromadzenie kompetencji w jednej organizacji nie jest rozwiązaniem, które gwarantuje wdrożenie procesu IWRM. Tak rozumiana integracja ma raczej większą szansę na potęgowanie złożoności problemów, zamiast ich rozwiązywania (*Asit K. Biswas, Integrated Water Resources Management: A Reassessment Water International, Volume 29, Number 2, Pages 248–256, June 2004*)
- Należy pamiętać, że woda wpływa na działalność wielu sektorów gospodarki i niemożliwe jest zgromadzenie wszystkich, często odległych od siebie zadań w jednej strukturze organizacyjnej
- Zaleca się w tym zakresie rozwiązania policentryczne, w których za poszczególne składowe gospodarki wodnej (na przykład opłaty za wodę, żegluga i planowanie w gospodarce wodnej) odpowiadają odrębne jednostki organizacyjne. (*Huitema, D., E. Mostert, W. Egas, S. Moellenkamp, C. Pahl-Wostl, and R. Yalcin. 2009. Adaptive water governance: assessing the institutional prescriptions of adaptive (co-)management from a governance perspective and defining a research agenda. Ecology and Society 14(1): 26.*)

- Akceptacja społeczna będzie możliwa poprzez nie tylko przywrócenie rad regionów wodnych ale również powołanie komitetów zlewniowych w mniejszych obszarach hydrograficznych co umożliwi:
  - zaangażowanie możliwie najszerszej reprezentacji różnych grup społecznych;
  - uwzględnienie lokalnych uwarunkowań przy wyborze narzędzi i technik udziału społeczeństwa;
  - angażowanie społeczeństwa do działań w zakresie planowania gospodarki wodnej, w miarę postępu prac;
  - zapewnianie stałego informowania społeczeństwa o prowadzonych działaniach;
  - gromadzenie dokumentacji o udziale społeczeństwa, oraz jej udostępnianie.

- Wiedza o dokumentach planistycznych potwierdzona w ankiecie świadczy o tym, że obecny system konsultacji nie jest skuteczny. Trudno więc uzasadnić jego wysoką ocenę w Raporcie. Analizując znajomość dokumentów planistycznych według ankiety można podejrzewać, że uzyskiwana wiedza nie ma odpowiedniej jakości.
- Na marginesie Raportu do ONZ warto też podkreślić, że metoda samooceny, która dała zbyt optymistyczne wyniki powinna być uzupełniona ewaluacją przez zewnętrznych ekspertów.
- Wyniki ankiety wskazują jednak również na zainteresowanie problematyką gospodarki wodnej wśród mieszkańców i przedsiębiorców. Jest to kapitał społeczny na przyszłość, który należy wykorzystać. Istotny jest również kapitał związany z przygotowaną i wykształconą kadrą.
- Niezbędny jest natomiast kolejny, piąty już punkt zwrotny, który pozwoli na pełną realizację założeń z początku lat 90-tych.

Dziękuję

Tomasz Walczykiewicz, Monika Bryła, Katarzyna Kraj; Zakład
Hydrologii i Inżynierii Zasobów Wodnych w Centrum Badań i
Rozwoju

28/06/2023, Kraków

METEO
IMGW-PIB
meteo.imgw.pl

